

EX LIBRIS: DE WERELDBOL

door Ivan VAN HYFTE

Reizen was in de 19^e eeuw een druk beoefende activiteit, althans voor geleerden, literatoren en avonturiers. Getuige daarvan zijn de vele reisverhalen die overal op het oude continent opduiken.

Zo haalt N. HOSTYN in De Plate 1986 pp. 52 en 88 dagboekpassages aan van de Engelsman R. SOUTHEY (1774-1843) die, zoals zovelen op zijn reis ook Oostende aandeed. Die "journals" zijn lezenswaard omdat ze vaak markante getuigenissen brengen over het reilen en zeilen in onze stad.

Onlangs vond ik in een antiquariaat een zevendelig, encyclopedisch werk van dr. W. HARNISCH, F. HEINZELMANN en anderen. Alle delen zijn met fraai gekleurde platen opgesmukt en werden vertaald door de Nederlander J.B. RIETSTAP (1828-1891) onder de titel "De Wereldbol. De jongste zee- en landreizen". In het 2de deel op pag. 310 staat de beschrijving die onze belangstelling wekte.

"...Aan het uiterste einde van Vlaanderen ligt de aangename zeestad Ostende met haar slanken vuurtoren, hare gevaarlijke haven, hare witte vestingmuren en hare talrijke visschersbooten. Het grootste gedeelte des jaars is Ostende in de nevelen gehuld, die uit de zee opstijgen; maar nauwelijks begint de zomerzon hare stralen uit te werpen, of er komt leven en beweging, want dan stroomen de badgasten uit verschillende oorden aan, vooral uit Duitsland. Rijtuigen en stoomboten ijlen naar de haven. Vreemde gezichten, vreemde talen, vreemde drachten worden plotseling op de straten en pleinen waargenomen, de huizen en publieke plaatsen zijn vol van gasten die van verre komen, en het Vlaamsch vervangen door het Engelsch, Duitsch en Fransch.

De voornaamste verzamelplaats der vreemdelingen te Ostende is de dijk of dam aan de zee, die uit reusachtige steenblokken bestaat en 1500 schreven lang is. Hier bevinden zich de café's-restaurants en andere dergelijke inrichtingen. Op alle uren van den dag is het hier levendig, doch vooral des avonds tussen 6 en 8 uur, wanneer het er van wandelaars wemelt, die komen om de versche lucht te genieten of het altijd wisselende spel der golven te beschouwen. Bijna elke avond in den zomer kan men het lichten der zee waarnemen, hetgeen door lichtgevende diertjes wordt te weeggebracht, die zoo klein zijn, dat men ze slechts door het mikroscoop kan zien. Het lichten is het sterkst op donkere avonden bij onweerslucht en het is een wonderschoon schouwspel als de sluizen der haven geopend worden en de glinsterende baren dan naar de zee rollen. Als men een handvol zeewater of nat zand in de lucht werpt, spat het in duizendtallen vonken uit elkaar.

Hoe belangrijk Ostende als zeebadplaats is, blijkt uit de omstandigheid, dat er in het badseizoen gemiddeld 15.000 vreemdelingen komen, terwijl de eigenlijke bevolking der stad slechts 17.000 inwoners beloopt. De Engelschen maken niet veel gebruik van Oostende en daardoor is het verblijf er dan ook minder kostbaar dan op vele andere badplaatsen..."

* * *

Het werk moet ná 1860 en vóór 1870 geschreven zijn. Op dezelfde pagina vermelden de auteurs dat in Damme, in 1860 een standbeeld van Jacob van Maerlant is opgericht. Anderzijds is men pas na 1865 begonnen met de ontmanteling van de vestingen. Ook merkwaardig zijn de vermeldingen over witte vestingmuren, gevaarlijke haven, de nevelslierten of de ongewone typering van de "Engelschen".

Wat het lichten van de zee betreft, refereer ik graag naar de publicatie van onze eigen dr. Louis VERHAEGHE (1811-1870), "Recherches sur la cause de la phosphorescence de la mer dans les

parages d'Ostende" (33p.-1846) waar hij het desbetreffend heeft over de werking van de in zee aanwezige fosforescerende dieren en planten.

Met dank aan dhr. P. THOMAS/Brugge

Les Dames du Sacré Coeur

In het begin van de twintigste eeuw brak er in Frankrijk een 'schoolstrijd' uit: de regering Waldeck-Rousseau had een wet door het parlement laten aannemen waarbij het voortbestaan van kloosters afhankelijk werd gemaakt van een goedkeuring door de overheid.

De regering-Combes trad in 1902 op tegen alle kloosters die de goedkeuring niet hadden verkregen en in de zomer van 1904 werd een wet goedgekeurd die het onderwijs uit de handen van de religieuzen nam. Eén van de gevolgen van deze reeks maatregelen was dat vele congregaties zich in het buitenland, o.a. in België vestigden. De meeste keerden na verloop van tijd naar Frankrijk terug; een aantal andere bleven in het land waar ze gastvrijheid hadden verkregen.

Wat geweten is over de Franse kloosterlingen die naar het Bisdom Brugge kwamen, is onderzocht door Koen Rotsaert, die er in de loop van de voorbije jaren enkele interessante artikelen over schreef in "Biekorf". Zo weten we dat ruim 100 congregaties zich hier met toestemming van de bisschop van Brugge kwamen vestigen. De meeste kwamen in eerder kleine lokaliteiten terecht.

De 'Dames du Sacré Coeur' verkregen op 16 februari 1903 toestemming om zich in Oostende te vestigen. Wie kent meer over deze congregatie tijdens haar verblijf in Oostende?

Alle tips zijn welkom bij Luc François (Luc.François@UGent.be)

LIDGELD 2009

Het lidgeld voor het lidmaatschap bij de Koninklijke Heem- en Geschiedkundige Kring De Plate is voor 2009 vastgesteld als volgt:

Aangesloten lid	€ 11
Steunend lid	€ 15
Beschermend lid: vanaf	€ 25

Mogen wij vragen gebruik te maken van het hierbijgevoegd stortingsbulletin.

Simone MAES
Penningmeester